

שיעור מספר 11: העולם הקלאסי והמונותאיזם (א)

Tripod from Metapontum, mid-6th BC, Altes Museum Berlin (my pic)

Wikipedia: [Akhenaten](#)

הקדמה

הרעיון המונותאיסטי ממצרים לירושלם

– אח'נאתון ← יציאת מצרים ← נביאים
ומלכים ← חזקיהו ויאשיהו ← חרבן בית
ראשון (587/6 לפ')

שיבת ציון : נבואה, ישועה והתהליך
הארוך של שיקום בית-המקדש

זמן-חלום בימי פְּרֹס הפרסים

– מטבעות "יהד" ינשופיים

קלארכוס מסולוי על אריסטו והחכם
היהודי : אומה של פילוסופים

ויקיפדיה: [יהוד מדינתא](#)
(מטבע)

מאויב לאוהב: אלכסנדר בירושלם

אלכסנדר בארץ-ישראל
(צור, עזה)

סיפורו של יוסף בן-
מתתיהו

– לשאלת האמינות

עליונות מוסרית של
המונותאיזם

אלכסנדר והשומרונים

אלכסנדר במסורת

היהודית

יהוא מלך ישראל משתחוה בפני [שלמנאסר השלישי](#) (ויקיפדיה), British Museum

יהדות והלניזם

- "הלניזם" בספר מקבים ב
- אגתרכידס מקנידוס וכיבוש ירושלם ביום השבת
- תרגום ה-70
 - יהודים דוברי יוונית
 - מה בין זאוס ואלהי-ישראל?
- יחסים דיפלומטיים בין יהודה ושפרטא
- הכיבוש הסלאוקי ופרשיית הליודורוס

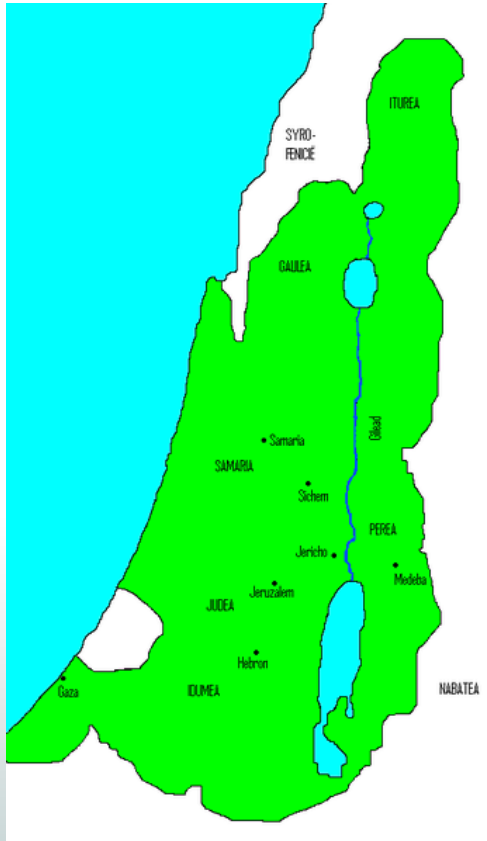
כתובת הליודורוס, 178 לפנ', מוסיאון ישראל (תמונה שלי)

קומפלקס חנוכה

- הון-שלטון ומלחמת אזרחים – שאלת ההתיוונות
- יהודה בין בית-תלמי לבית-סלאוקוס, המלחמה הסורית השישית והיום של אלאוסיס (ק"ץ 168 לפ')
- רדיפות הדת: מי האחראי?
 - עקרון השהידיות
 - תחיית המתים – גמול בעולם הבא
- השתמרותם של ספרי מקבים
- "הלניזם" במקבים ב

Wikipedia: [Hasmonean Dynasty](#)

ריבונות יהודית

נס גדול: נצחונות יהודה המקבי
 יונתן, סטרטגוס, רע-המלך, כהן גדול
 שמעון כהן גדול ושר-עם-אל, עצמאות יהודה
 (142 לפ')

יוחנן הורקנוס כובש את אדום ושומרון ←
 מגייר אדומים

אריסטובולוס כובש הגליל ← מגייר יטורים

– מלכותו של ינאי אלכסנדרוס

– חזון דניאל ומלכות מסוף העולם ועד סופו: כיבוש
 או גיור?

כהנים גדולים ומלך – דת ומדינה

מקובל שהרביעית היא רומי...

- יהודה ואחיו בברית עם רומא (161 לפנ' ואילך)
 - בעל-הברית של אתמול, הנתין של מחר
- ... מקובל שרומי היא אדום
 - עליית משפחת אנטיפטרוס
 - מלחמת האחים וכיבוש פומפיוס (63 לפנ')
 - חזון דניאל בפני אתגר מעשי
 - גיור בדוגמא אישית ובפיתוי – סיפורה של פולוויה
- הורדוס והים-התיכון האוגוסטאי
- מממלכת יהודה לפרובינקיא Iudaea
- מרידות וחרבן – המרד הגדול, מרד התפוצות, בר-כוזיבא
- הרבנות והנשיאות – אנטונינוס ורבי

סיכום

- המפגש העיקרי הראשון בין המונותאיזם לעולם הקלאסי מגיע בעקבות אלכסנדר
- בדורות הראשונים המפגש ענייני, לעתים אפילו אוהד, ומניב מפעלי תרבות משותפים
- שורש התפיסה שהמונותאיזם מנוגד במהותו לתרבות הקלאסית הוא בקומפלקס חנוכה
- מורשת עקרון השהיידיות
- החזון העולמי והמיסיון – השתלטות עולמית בדרכי נועם